

Міністерство аграрної політики України
Харківська обласна державна адміністрація
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
Інститут аграрної економіки УААН
Бєлгородська державна сільськогосподарська академія
Рада молодих учених м. Харкова
Харківське наукове товариство ім. М.І. Туган-Барановського

СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Матеріали міжнародної науково-практичної
конференції молодих учених, магістрів і студентів,
присвяченої 140-річчю з дня народження М.І. Туган-
Барановського та 75-річчю економічного факультету
Харківського НАУ ім. В.В. Докучаєва

10-11 липня 2004 р.

Харків - 2004

Сталий розвиток аграрного сектора економіки: Матеріали міжнар. наук.-прак. конф. студ. і молодих учених, Харків, 10-11 липня 2004 р. / Харк. нац. аграр. ун-т. – Х., 2004. – 278 с.

Розглядаються питання сталості розвитку зернового господарства, молочного скотарства, ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств, досвід минулого та ідеї сучасного реформування аграрного сектора, функціонування агробізнесу

Н.В. Рындыч, канд. экон. наук
ФГОУ ВПО БелГСХА

АКТИВНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОБСТВЕННЫХ РЕСУРСОВ – ОСНОВА ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА

Переход страны к рыночным отношениям требует от руководителей предприятий умения видеть перспективы развития и принимать стратегические управленческие решения на основе взвешенного анализа факторов внешней и внутренней среды, которые оказывают влияние на производственно-коммерческую деятельность предприятия. Именно благодаря мудрости, организаторским способностям, предприимчивости, таланту быстро и правильно принимать решения руководителем, в аграрном секторе страны успешно адаптировались и функционирует около 10% сельхозпредприятий.

Всеми этими качествами обладает и руководитель ЗАО «Должанское» (Вейделевского района Белгородской области) В.М. Грязнов.

ЗАО «Должанское» расположено в юго-восточной части Белгородской области в засушливой агроклиматической зоне, в 20 км от районного центра п. Вейделевка. При этом потребители сахарной свеклы и мяса (перерабатывающие предприятия) находятся на расстоянии 37 км – г. Валуйки, г. Алексеевка.

Исследуемая организация в своем распоряжении имеет 8355 гектаров сельхозугодий, из которых 6258 га или 74,9 % составляет пашня. Земли представлены в основном обыкновенными выщелоченными черноземами, бонитет которых один из низких в районе.

На предприятии трудится 372 человека, что на 67 человек меньше уровня 2000 г. Производственные фонды сельскохозяйственного назначения за этот период возросли на 5135 тыс. руб. и составили в 2002 г. 42140 тыс. руб., тогда как энергообеспеченность предприятия снизилась на 788 л.с.

В хозяйстве сложилось свекло-молочно-зерновое направление. На долю этих видов продукции приходится 61,6 % всей выручки от продажи. При этом доля сахарной свеклы составляет 27,7 %, молока – 21,7, зерна – 12,2 %.

В целом можно сказать, что ЗАО «Должанское» находится далеко не в лучших природно-климатических и экономических условиях хозяйствования. Однако правильно выбранная и хорошо продуманная руководителем В.М. Грязновым производственно-коммерческая стратегия позволила предприятию стать лучшим не только в районе, но и в области. Изучив и правильно оценив сложившуюся ситуацию в АПК в целом и на собственном предприятии, он определил, что в условиях диспаритета, постоянного роста цен на энергоносители и минеральные удобрения, ГСМ

	Стор
Рындич Н.В. Активное использование собственных ресурсов – основа эффективности сельскохозяйственного производства	3
Волошина О.А. Совершенствование внутривозрастных экономических отношений в реформируемых сельскохозяйственных организациях Белгородской области	8
Масли́ва В.В. Основные направления государственного регулирования регионального рынка зерна	9
Свентковская Л. Социально-экономические проблемы сельской молодежи Белгородской области	12
Азарова А.О. Аналіз методик доцільності інвестування	13
Афонченкова Т.М. Резерви підвищення ефективності використання відновлювальних джерел енергії	16
Бага Л.Г., Зубова Я.А., Кулакова О.О., Пономаренко А.І., Проценко С.М. Проблеми трудової міграції в Україні	18
Бага Л.Г., Чуприна О.О., Красовська Н.Ю., Петренко Н.О., Мизніков А.В. Проблеми вступу України до СОТ	20
Баркова І.О., Марута С.С. Формування земельних відносин в Україні на сучасному етапі	22
Бессідін І.С. Аудит допоміжних виробництв сільськогосподарських підприємств	23
Бєляшова О.О., Буянова Н.В., Власова Т.В., Донська О.В., Захарова І.В., Малигін П.А., Сергєєва С.В., Тєплякова Т.В., Черкашина Т.І., Наумов С.С., Варижук О.М., Гриценко Ю.В., Драч А.В., Замлєла О.Л., Карагтан О.С., Манько О.В., Півовар Ю.В., Ситник А.О., Тєслєнко І.В., Холоша С.С. Уміння слухати підлеглих керівниками сільськогосподарських підприємств	26
Бисгрова І.О. Роль держави у формуванні зернового ринку України	29
Бондарєва А.В. Екологічні аспекти раціонального використання земельних ресурсів	32
Боргнік Т.І., Павленко В.І. Пріоритети розвитку матеріально-технічної бази АПК	35
Бочарова Н.О. Прогнозування формування трудових ресурсів в аграрній сфері Запорізької області	40
Бузовський К.В., Сєліванов Ю.С. Перспективи розвитку м'ясо-молочної отрасли	44
Бурляй Г.Л. Ефективність організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі економіки	46
Бутенко Т.А. Завдання інформаційно-консультативних служб у забезпеченні інноваційної діяльності агроформувань	47

Волонтир Л.О. Теоретико-прикладна модель задач логістики підприємств переробної промисловості	49
Гавриляк О.В. Криза платежів в Україні: причини виникнення та шляхи подолання	51
Гарашенко О.В. Рентабельність як основа стабільності роботи підприємства	52
Головня О.М. Ефективний розвиток торгівлі як передумова сталого розвитку системи споживчої кооперації регіону	53
Гончаров О.Ю. Досвід США в дорадчій діяльності сільського господарства, можливості його використання в Україні	57
Гончарова Н.А. Передерій М.С. Проблеми розвитку фермерських господарств	59
Горбань Н.М. Стан та перспективи розвитку медичного страхування в Україні	60
Гуторов А.О. Внесок М.І. Туган-Барановського в сучасну економічну науку	62
Дадашев Б.А. Обоснование рационального уровня развития птицеводства в лесостепи Украины	64
Данько Н.М. Розвиток агроформувань Черкаської області в умовах аграрної реформи	65
Денисюк Л.І. Реформування сільської соціальної інфраструктури як передумова сталого розвитку аграрного сектора економіки	68
Дерев'янюк І.В. Проблеми формування фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств	72
Дєркач О.В. Інноваційний аспект розвитку сільського господарства України	75
Дзябура Л.П. Проблеми кредитування сільськогосподарських підприємств	77
Діденко Л.М. Упередження кризи земельної реформи як умова сталого розвитку аграрного сектора економіки	78
Долгова С.А. Ключевые проблемы развития региональных банков Российской Федерации	82
Душка В.І. Розвиток фермерства у Волинській області	85
Жила Н.Л. Організація обліку витрат для обчислення виробничої собівартості на підприємствах лікеро-горілчаної промисловості	88
Журбенко В.А. Сучасний стан оренди земельних часток (паїв) у Херсонській області	92
Зось-Киор Н.В., Василенко Л.И. Производство и потребление свинины в мире	96
Іорданов А.С., Гальченко І.О. Проблеми формування матеріально-технічної бази АПК	101
Кабєнок О.М. Трудові ресурси: забезпеченість та шляхи	104

*Л. Свентковская, студентка
Белгородская государственная сельскохозяйственная академия*

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ СЕЛЬСКОЙ МОЛОДЕЖИ БЕЛГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ

Социально-экономические процессы на селе, проблемы сельской молодежи не могут не волновать нас, студентов аграрного ВУЗа, так как спустя некоторое время мы сами будем принимать активное участие в решении проблем, с которыми сталкивается сельская молодежь. Мы собираемся жить и работать на селе.

В результате наших исследований на фоне общегосударственных проблем молодежи выявилась и своя специфика. По материалам различных социологических исследований, проведенных в Белгородской области, респонденты выделили главные проблемы молодежи села, которые требуют первоочередного решения.

В частности, наше исследование выявило, что к числу наиболее значимых личных проблем молодые люди на селе относят: безработицу, нехватку денег; получение образования, повышение квалификации; ухудшение здоровья; получение жилья. К числу наименее значимых: проблемы религиозного и нравственного характера; проблемы сексуального характера; налаживание отношений в трудовом (учебном) процессе; приобретение друзей; защиту от насилия; конфликты с мужем (женой). Достоверность выявленной иерархии проблем, кроме всего прочего, подтверждается и проведенным социологическим исследованием «Молодежь России». В принципе, эти проблемы преобладают и в других областях. Однако не следует забывать, что Белгородская область одна из самых благополучных в социальном аспекте.

Исходя из опроса сельской молодежи, стоит отметить преобладание проблем образования, здоровья, материальных затруднений, получения жилья, поиска подходящей работы.

Другим существенным фактором являются социальные причины: следствием которых, является недостаточная специализированная медицинская помощь детям и подросткам; снижение качества питания, как фактора здорового образа жизни. В значительной степени это относится к питанию школьников; проблемы организации летнего отдыха детей и подростков; ослабление массовой физкультурной работы. Негативную роль играет и распространение в молодежной и подростковой среде алкоголизма, наркомании, токсикомании.

При вопросе: «Жить на селе, по Вашему мнению, - это значит»:

варианты ответов сельской молодежи распределились следующим образом.

Вариант ответа	% ответивших
Жить в согласии с людьми и самим собой	2
Жить в нищете	9
Жить в достатке	6
Много и безрезультатно работать	15
Постоянно бороться с трудностями, выживать	17
Иметь больше возможностей реализовать себя	1
Решить проблему трудоустройства	2
Много работать, но хорошо зарабатывать	2
Погубить свою жизнь	8
Не иметь никаких жизненных перспектив	14
Жить по традициям своего народа	3
Без лишних усилий решить все свои проблемы	1
Обречь себя на безработицу	12
Затрудняюсь ответить	8

Существенной проблемой для молодых людей на селе остается проблема занятости. Это не случайно, поскольку в 2003 г. в области из общего числа всех признанных безработными, 44,3% составила молодежь. Поэтому понятно, почему данная проблема стоит на видном месте и то, как молодежь оценивает перспективы трудоустройства и последующей работы.

К сожалению, более половины опрошенных, испытывает беспокойство в связи с возможностью оказаться безработным. Такое беспокойство испытываю и я как молодой специалист.

УДК 330.322

*А.О. Азарова канд. техн. наук, доцент, Д.М. Бершов
Вінницький національний технічний університет*

АНАЛІЗ МЕТОДИК ДОЦІЛЬНОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ

Інвестиційна діяльність є однією з необхідних умов сталого зростання економіки, ефективного функціонування, конкурентоспроможності, розвитку підприємств. Вона здійснюється у формі опрацювання інвестиційної програми, окремих інвестиційних проєктів і на підставі моніторингу й управління щодо її реалізації [1].

Сучасний стан сільськогосподарського сектора економіки України характеризується недосконалістю аграрного законодавства, відсутністю належного бюджетного фінансування розвитку АПК, застарілістю техніки та технологій, відчуженістю від праці, 70-річним колгоспним ладом моралі селян. Аналіз стану процесів реального інвестування агропромислового комплексу України виявив низку нерозв'язаних практичних проблем, серед яких основною є складність оцінки швидкоплинного зовнішнього високоризикового середовища. Таким чином, нарізла об'єктивна необхідність

у науково-теоретичному обґрунтуванні концепції та методологічних засад побудови математичних моделей та механізмів інвестування, які матимуть соціально-економічне підґрунтя, стратегічну спрямованість і дадуть змогу підвищити рівень активності інвестиційної діяльності, ефективність очікуваних результатів. Генерація сучасних методологічних засад потребує розробки якісно нового методичного забезпечення реалізації і стимулювання процесу капіталовкладень, тобто розбудови концепції стратегічного інвестування агропромислових підприємств за умов швидкоплинного зовнішнього середовища.

Серед провідних зарубіжних учених, які займалися проблемою оцінки ризику при інвестуванні, необхідно відзначити Г.Й.Грейсона, А.А.Робічека, С.К.Майерса, Й.Ф.Магі: Зокрема Г.Й.Грейсон розглянув використання так званого методу аналізу чутливості, а А.А.Робічек і С.К.Майерс визначили концептуальні проблеми використання методу ризик-приспосованого коефіцієнта дисконтування. Використання алгоритму прийняття інвестиційних рішень було досліджене Й.Ф.Магі. Але останнім часом дослідження поширювалися насамперед у напрямі удосконалення математичного апарату оцінки ризику.

В Україні дана тема взагалі висвітлена недостатньо, що негативно впливає на ефективність інвестиційних рішень, які приймаються в бізнесі. Крім того, поза увагою залишається питання використання в оцінці ефективності проектів таких прийомів, як, наприклад, урахування ризиків шляхом припущення про β -розподіл імовірності прибутковості проекту за різними сценаріями [2]. Вітчизняні офіційні методики з оцінки ефективності капітальних вкладень обмежують питання врахування ризиків лише обчисленням норми дисконту, а практики здебільшого ухиляються від оцінки ризиків інвестиційних проектів в АПК.

Метою цієї статті є висвітлення позитивних та негативних сторін сучасної практики прийняття інвестиційних рішень і визначення напрямів удосконалення та перспектив розвитку методики оцінювання ризику.

Насамперед це залежить від нашої здатності ідентифікувати й уявляти сферу невизначеності, яка охоплює основні змінні проекту, крім того від наявності інструментарію і методології аналізу впливу ризиків на прибутковість проекту.

При оцінці проектів найсуттєвішими є такі види невизначеності й інвестиційних ризиків:

- ризик, пов'язаний з нестабільністю економічного законодавства й поточної економічної ситуації, умов інвестування;
- зовнішньоекономічний ризик (можливість уведення обмежень на торгівлю і постачання, закриття кордонів тощо);
- невизначеність політичної ситуації, ризик несприятливих соціально-політичних змін у державі чи регіоні;
- брак чи неточність інформації про динаміку техніко-економічних показників, параметрів нової техніки й технологій;
- коливання ринкової кон'юнктури, цін, валютних курсів тощо;

- невизначеність природно-кліматичних умов, можливість стихійних лих;
- виробничо-технологічний ризик;
- невизначеність цілей, інтересів і поведінки учасників;
- брак чи неточність інформації про фінансовий стан і ділову репутацію підприємств-учасників (можливість неплатежів, банкрутства, невиконання договорів);
- невпевненість у готовності управлінського персоналу належним чином працювати в умовах ринкових відносин.

Організаційно-економічний механізм реалізації проекту з можливими ризиками повинен містити специфічні елементи, які дадуть змогу знизити ризик чи зменшити можливі несприятливі наслідки. Для цього використовуються:

- розроблені раніше правила (сценарії) поведінки у форсмажорних ситуаціях;
- координаційний центр (керівник проекту), який коригує дії учасників при значних змінах умов реалізації проекту.

Застосування у проекті стабілізаційних механізмів потребує від учасників додаткових витрат, які підлягають обов'язковому обліку при визначенні ефективності проекту [3].

Запропоновані Козиком В. і Федоровським В. принципи оцінки фінансової ефективності реалізації інвестиційних проектів указують на перспективу розвитку методик оцінювання інвестиційних проектів: вибір методів оцінки повинен визначатися складністю інвестиційного проекту; достатній рівень простоти розуміння методів оцінки; загальноприйнятність методів для усіх користувачів; урахування цілей інвестування та психології інвесторів; урахування невизначеності і ризиків інвестиційного проекту; урахування ліквідності інвестиційних проектів; методи оцінки не повинні обмежуватися розрахунками показників ефективності; розгляд різних критеріїв оцінки проекту; урахування зміни цін і коливання курсів валют; урахування впливу фактора часу; врахування суб'єктивності сприйняття оточення та відносної надійності оцінки; врахування концепції "успішності проекту"; врахування постійно зростаючої складності й динамічності оточення інвестиційних проектів; зв'язок процесу оцінки з іншими складовими процесу управління проектом і підприємством.

Крім наведених принципів, необхідно враховувати й інші загальноприйняті в сучасній практиці оцінки ефективності інвестиційних проектів [4].

Проте розглянуті методики не дозволяють урахувати:

- специфіку інвестування в АПК на сучасному етапі;
- широкий спектр економічних, соціальних, політичних чинників, що впливають на фінансові результати інвестиційної діяльності;
- недосконалість сучасного законодавства в області агробізнесу;
- неможливість урахування різноякісних (кількісних, якісних та змішаних) за природою параметрів досліджуваного об'єкта інвестування;